

I jagten på flere arbejdsår ser politikerne på pensionsalderen som bedste løsning – men der er andre veje at gå

Vi interesserer os meget for, hvornår danskerne kan gå på pension. Vi bør interessere os mindst lige så meget for, om de er raske nok til at nå dertil.

Hvis arbejdsår er værdifulde, når vi skaber dem gennem pensionspolitikken, må de også være værdifulde, når vi bevarer dem gennem bedre sundhed, skriver Martin Wolffbrandt i denne kommentar. Foto: Henning Bagger/Ritzau Scanpix

Martin Wolffbrandt er cand.merc.(mat.)næstformand, Patientforeningen

Den 24. august bekræftede regeringen sammen med Venstre og Konservative principperne for [levetidsindekseringen af folkepensionsalderen](#). Når danskerne lever længere, skal det afspejles i flere år på arbejdsmarkedet. Folketinget vedtog i 2025, at folkepensionsalderen skal [hæves fra 69 til 70 år i 2040](#). Beskæftigelsesministeriet vurderer, at det vil styrke de offentlige finanser med omkring 15 milliarder kroner årligt fra 2040, opgjort i 2025-niveau. Det viser værdien af arbejdsår. Samtidig mangler den anden halvdel af diskussionen.

Mens vi leder efter flere arbejdsår i slutningen af arbejdslivet, mister vi arbejdsår tidligere, fordi mennesker bliver syge, ender på førtidspension eller dør før pensionsalderen.

Hvis arbejdsår er værdifulde, når vi skaber dem gennem pensionspolitikken, må de også være værdifulde, når vi bevarer dem gennem bedre sundhed.

Sygdommens milliardregning

Patientforeningen har set på Sundhedsstyrelsens [rapport](#) »Sygdomsbyrden i Danmark« fra 2022.

Det ekstra [årlige produktionstab](#) blandt mennesker med depression beregnes til omkring 25,7 milliarder kroner.

For lænderygsmærter er det omkring 21 milliarder kroner, for alkoholrelateret sygelighed 9,1 milliarder kroner, KOL 3,9 milliarder kroner og type 2-diabetes 3,6 milliarder kroner. Oveni kommer sundhedsvæsenets ekstra udgifter.

Arbejdspladsen mister heller ikke kun arbejdstimer, når en kollega bliver langtidssyg eller dør. Den mister erfaring, kompetencer og et menneske, lyder det i denne kommentar. Foto: Søren Lorenzen

Tallene er opgjort i 2018-priser og bygger hovedsageligt på data fra 2017-2018. Omregnet til dagens prisniveau ville beløbene være højere. Udviklingen i selve sygdomsbyrden kræver nyere data.

Tallene kan ikke bare lægges sammen, fordi mange har flere sygdomme. De 15 milliarder kroner fra pensionsbeslutningen kan heller ikke sammenlignes direkte med sygdommenes produktionstab: Det første handler om offentlige finanser, det andet om tabt produktion.

Størrelsesordenerne viser noget vigtigt: Sygdom er også arbejdsmarkedspolitik og økonomisk politik.

Depression er et overraskende eksempel.

Blandt 50-64-årige finder Sundhedsstyrelsen omkring 1,1 millioner ekstra langvarige sygedage om året blandt mennesker med depression sammenlignet med en matchet gruppe uden depression.

Hertil kommer mere end 2.100 ekstra nytilkendte førtidspensioner.

Det betyder ikke, at depression alene har forårsaget hver sygedag eller førtidspension. Alligevel viser størrelsesordenen, hvorfor psykisk sygdom hører hjemme i arbejdsudbudsdebatten.

Sygdom kan tage arbejdslivet, længe før den tager livet.

For nogle kommer pensionen aldrig

Rygning illustrerer paradokset tydeligt.

Sundhedsstyrelsen vurderer, at omkring [15.900 danskere årligt dør](#) som følge af rygning. Personer, der ryger mindst 15 cigaretter dagligt, lever i gennemsnit [otte til ti år kortere](#) end personer, der aldrig har røget.

Et tabt leveår er ikke automatisk et tabt arbejdsår. Pointen er den politiske ubalance: Vi interesserer os meget for, hvornår danskerne kan forlade arbejdsmarkedet. Vi bør interessere os mindst lige så meget for, om de er raske nok til at nå dertil.

»Sygdommens regning stopper ikke hos patienten. Den fortsætter på arbejdspladsen, i sundhedsvæsenet og hjemme ved køkkenbordet.« Foto:

Sebastian Elias Uth/Ritzau Scanpix

For nogle kommer pensionen senere. For andre kommer den aldrig.

Der er to måder at skaffe flere arbejdsår på. Vi kan få raske mennesker til at arbejde længere. Og vi kan forhindre, at mennesker mister arbejdsår til sygdom.

Det kræver konkrete beslutninger.

1. [Cigaretter kan koste 100 kroner.](#)
2. Effektiv ryge- og nikotinstophjælp kan gøres mere tilgængelig.

3. Alkoholskader kan begrænses gennem pris, regulering og tidligere behandling.
4. Forhøjet blodtryk, kolesterol og diabetes kan opdages og behandles, før de ender i blodpropper og slagtilfælde.
5. Psykisk sygdom skal behandles tidligt nok til, at et behandlingsproblem ikke bliver til permanent udstødelse fra arbejdsmarkedet.

Indsatserne skal være dokumenterede og omkostningseffektive. Resultaterne skal måles i færre sygedage, færre førtidspensioner, færre for tidlige dødsfald, flere raske leveår og flere bevarede arbejdsår.

Men arbejdsårsregnskabet fortæller ikke hele historien. Mennesker skal ikke være raske, fordi staten mangler arbejdskraft. Den vigtigste gevinst er flere raske leveår.

Når et menneske bliver alvorligt sygt, betaler familien også en menneskelig pris.

En ægtefælle kan blive omsorgsperson. Børn kan opleve en forælder, der ikke længere kan det samme. Ved et tidligt dødsfald bliver prisen sorg og savn.

Arbejdspladsen mister heller ikke kun arbejdstimer, når en kollega bliver langtidssyg eller dør. Den mister erfaring, kompetencer og et menneske.

Sygdommens regning stopper ikke hos patienten. Den fortsætter på arbejdspladsen, i sundhedsvæsnet og hjemme ved køkkenbordet.

Folketinget har besluttet, at fremtidens danskere skal arbejde længere.

Nu bør regering og Folketing vise samme ambition over for den anden vej til flere arbejdsår: at forhindre, at sygdom tager dem fra os.

Martin Wolffbrandt er cand.merc.(mat.) og næstformand i Patientforeningen

PATIENTFORENINGEN

Cand.merc.(mat.), Næstformand i Patientforeningen

Martin Wolffbrandt

Skovmarken 12, Blovstrød
3450 Allerød

Telefon: 25 53 18 91

Mail: mw@patientforeningen.dk

web: www.patientforeningen.dk